

www.litusgo.eu

LitusGo El Kitabı

Modül 7

**Ekosistemlerin Yönetimi
(kara ve kıyı ekosistemleri)**

Editör: Isotech Ltd, Çevresel Araştırma ve Danışmanlık

www.isotech.com.cy

LitusGo, Leonardo da Vinci Programı, Yenilik Geliştirme için Çok Taraflı Proje, 2009 tarafından Avrupa Komisyonu'nun desteği ile finanse edilmektedir.

Bu eğitim kılavuzu sadece yazarın görüşlerini yansıtır, ve Komisyon burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanımından sorumlu tutulamaz.

ISBN set 978-9963-720-65-1

ISBN 978-9963-720-73-6

LitusGo Eğitim Kılavuzu'na Giriş

LitusGo El Kitabı, LitusGo portalı, www.litusgo.eu nun' içerisinde yer alan LitusGo eğitim paketinin bir parçasıdır. LitusGo, Entegre Kıyı Alanları Yönetimi ve iklim değişikliklerinin etkilerine tepki konularında, yerel otoritelerin ve paydaşların eğitimlerini ve kapasite gelişimini hedeflemektedir.

Bu Kılavuz 20 özerk, müstakil ve birbiriyle ilişkili modülden oluşmaktadır. Modüller, Yunanca, İngilizce, Türkçe ve Malta dillerinde mevcuttur ve üç farklı şekilde kullanılabilir: LitusGo portalındaki özel wiki uygulaması, dvd ve basılı versiyonu. Bu basılı versiyon, her modül için bir kitapçık olmak üzere, LitusGo Kılavuzu'nun 20 müstakil kitapçığından oluşmaktadır ve kolektif kutu içerisinde bulunmaktadır.

LitusGo Eğitim Kılavuzu Modülleri'nin Listesi

- Modül 1: Avrupa Yasal Çerçevesi
- Modül 2: Paydaş / halk katılımı
- Modül 3: Sürdürülebilir turizm-taşıma kapasitesi
- Modül 4: Su kaynakları yönetimi
- Modül 5: Balıkçılık / balık çiftçiliği
- Modül 6: Deniz suyu kalitesi
- Modül 7: Ekosistemlerin yönetimi (kara ve kıyı ekosistemleri)
- Modül 8: Atık yönetimi / geri dönüşüm / kompost
- Modül 9: Hava Kirliliği
- Modül 10: Arsa kullanımı / kenstel planlama / kıyı aşırı gelişimi
- Modül 11: Peyzaj ve Marina Görünüm Yönetimi
- Modül 12: Kıyı erozyonu kontrolü
- Modül 13: Toplumsal rahatsızlık konuları 1: ses kirliliği
- Modül 14: Toplumsal rahatsızlık konuları 2: ışık and termal kirlilik, kokular
- Modül 15: Arkeolojik alanlar / tarihi yerler/ kültürel miras
- Modül 16: Olağanüstü hal yönetimi: sel riskleri, kıyısal seller and fırtına dalgaları
- Modül 17: Kuraklık
- Modül 18: Çölleşme
- Modül 19: Enerji kullanımı, tüketimi and yönetimi
- Modül 20: Yeşil Binalar

Krediler

LitusGo Eğitim Kılavuzu, LitusGo Eğitim Kılavuzu çalışma grubu tarafından geliştirilmiştir: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19 modülleri lehdar / koordinatörleri ISOTECH Ltd'in bilimsel ekibi tarafından hazırlanmıştır. Ana yazarlar: Michael I. Loizides, Kimya / Çevre Mühendisi and Xenia I. Loizidou, Kıyı / İnşaat Mühendisi. Constantinos Georgiades (BKAY'nde MSc) tüm genel düzenlemeden sorumludur. Eğitim Kılavuzunun basılı kopyası Anastasia Georgiou tarafından tasarlanmıştır.

Modül 3, 4, 5, 10, 11, 15, 20 Elliniki ETAIRIA'nın Sürdürülebilir Ege Programı bilimsel ekibi tarafından hazırlanmıştır - Çevre ve Kültür Derneği. Büyük yazarlar: Gürcistan Kikou, Coğrafyacı, MSC Çevre (Sürdürülebilir Ege Programı Yöneticisi), Alexandros Moutaftsis, Ekonomist, Msc Çevre, Leonidas Economakis, Siyasal Bilimler, MA Uluslararası Kalkınma.

Kıyı ve Denizcilik Birliği (EUCC) adına Dr Alan Pickaver, eğitim materyallerinin kalite kontrolünden sorumludur.

LitusGo ortaklıkları:

Kordinatör/ Lehdar:

ISOTECH Ltd Çevre Araştırma ve Danışmanlık
www.isotech.com.cy

Kıbrıs:

Baf Belediyesi www.pafos.org.cy

AKTI Proje ve Araştırma Merkezi, www.akti.org.cy

Yunanistan:

ELLINIKI ETAIRIA - Çevre ve Kültürel Miras Derneği

www.ellet.gr / Sürdürülebilir Ege Programı, www.egaio.gr

ONISIS web gelişimi www.onisis.gr

Malta:

Kirkop Belediyesi www.kirkop.gov.mt

Hollanda:

EUCC – Kıyı ve Denizcilik Birliği www.eucc.net

Modül 7

Ekosistemlerin Yönetimi(kara ve kıyı ekosistemleri)

1| Teorik Altyapı

İnsan refahı ekosistemlerin ne kadar sağlıklı olduğuna bağlıdır. Ekosistem, insanların ayrılmaz parçası olduğu gibi, bitkilerin, hayvanların, mikroorganizmaların ve onların cansız ortamlarının da dinamik bir kompleksidir. Keresteden gıdaya, sudan ve iklim regülasyonlarına doğadan elde ettiğimiz ve her gün kullandığımız faydalara, ekosistem hizmetleri denir [3].

Ekosistem Yönetimi (IUCN-CEM) IUCN Komisyonu, ekosistem yönetimini, 'şu andaki ve gelecekteki ihtiyaçları karşılamak amacıyla ekosistemlerin kalitesini sürdürmek ve geliştirmek için aksiyonlar ve kapsamlı analizlerle ekolojik, sosyo-ekonomik ve kurumsal faktörleri entegre etme süreci' olarak tanımlar. Ekosistem yönetiminin temel amacı, doğal kaynakların sürdürülebilir, verimli ve adil kullanımınıdır. Ekosistem yönetimi ekolojik, sosyo-kültürel, ekonomik ve kurumsal sistemler arası bağlantının çevresel hedefler ve sonuçlarını anlamamız için esas olduğunu tanıır. Bu, hem doğal hem modifiye çevrelerin yönetimine karşı yaklaşımımız ve algı şeklimizde değişimi gerektiren bütüncül, çok disiplinli ve entegre bir yaklaşımdır [6].

Ekosistem yönetim amaçları:

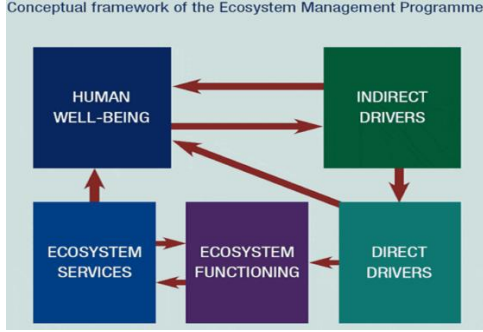
Net hedefler belirlemek, ekosistem yönetiminin başarısı için çok önemlidir. Ekolojik bütünlüğün sürdürülmesindeki genel amaçlar içerisinde, beş hedef sıklıkla onaylanmıştır [4]:

- Tüm yerli türlerin yaşayan popülasyonlarının yerlerinde korunması
- Korunan alanlar içerisinde, tüm doğal ekosistem tiplerinin kendi doğal değişim alanlarında temsil edilmesi
- evrimsel ve ekolojik süreçlerin (rejim rahatsızlıkları, hidrolojik süreçler, besin döngüleri gibi) korunması
- Türlerin ve ekosistemlerin evrimsel potansiyelini koruyabilmek için yeterince uzun süre yönetilmesi.
- Bu kısıtlamalar içerisinde insan kullanımı ve doluluğunun karşılanabilmesi.

Eğer ekosistem yönetimi ekosistemleri geliştirmek ise, yeni hedef ekolojik bütünlüğünün korunması ile insanlar için mal ve hizmet sunan eski standart arasındaki ilişki uzlaşılmalıdır [4].

İnsan refahı, gıda güvenliği ve sürdürülebilir geçim, farklı ekosistemlerin gelecekte ne kadar sağlıklı olduğuyula yakından bağlantılıdır. Ekosistem yönetimi, dünya üzerindeki yaşamı destekleyecek süreçleri destekleyen ve düzenleyen ekosistemlerin fonksiyonlarını anlamayı gerektirir. Ayrıca bu yaklaşım, ekosistemlerin ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan doğrudan ya da dolaylı olarak toplum tarafından değerlendirilen mal ve hizmetler sağladığını kabul eder. Kaynak yönetimi için birçok geleneksel yaklaşımlar, genellikle tek amaçlı ve limitli alanlı(örneğin, yerel, bölgesel, ulusal ve sınır aşan) ile zamanlı olmuştur (örneğin, kısa, orta ve uzun vadeli). Ekosistem yönetimi, insanların biyolojik çeşitliliğin yöneticileri olarak sahip oldukları kritik rolleri tanımakla, hem türlerin hayatta kalması hem de insan refahının sağlanmasıyla, sağlıklı ekosistemlerin yararları ve değerlerinin belirlenmesi ve iletişim kurulmasıyla bu noksanların önlenmesini hedefliyor [6].

Ama insanlar hala ekosistemlerin yönetimi (kara ve kıyı ekosistemi) hakkında çok az şey bilmektedirler ve özellikle Akdeniz’de yerel düzeyde ekosistemlerin yönetimi ile ilgili bilgi, eğitim ve kabiliyet geliştirme alanlarında önemli bir boşluk bulunmaktadır. LitusGo sürdürülebilir ekosistemlerin yönetimi için Yerel Yönetimler ve yerel toplulukları desteklemektedir.

Resim 1. Ekosistem yönetim programının kavramsal çerçevesini temsil eder [7].

3| Sorun

Ekolojik sistemler ya da ekosistemler, hidrolojik, azot ve karbon küresel döngüleri gibi yaşamı destekleyen çevresel süreçlerden sorumludurlar. Bunlar, insanların hayatta kalmaları için çok önemlidir. Ne var ki, insan etkileşimlerinin, ekosistemlerin yapı ve işlevlerini (hem doğal hem de insan yapımı) korumak için gerekli biyolojik, kimyasal ve fiziksel işlemler üzerine derin etkileri olabilir [1].

Dünya çapında, ekosistemler giderek insan kaynaklı etkilere maruz ediliyor [1] :

- Ormanların aşırı istismarı
- Tarım için toprağın temizlenmesi
- Altyapı geliştirme
- fosil yakıtlarının ve biyokütlelerin yakılması
- Biyolojik çeşitliliğin kaybı
- Arazi bozulması
- Su akış rejimleri kesintileri

- Kötü su kalitesi
- Atmosferik sera gazlarının yoğunluğunda artış

Bu etkilerin, çoğu zaman insan sağlığı ve refahı ve aynı zamanda ekonomik kalkınma üzerinde derin etkileri bulunmaktadır.

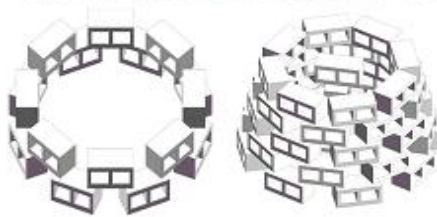
4| Sorunla nasıl baş etmeli?

Yerel yönetimin yerel ekosistemleri nasıl destekleyebilecekleri ile ilgili bazı pratik ve uygulanabilir çözümler/öneriler:

- Yerel karar vericiler, yerel paydaşlar (örneğin, sivil toplum (STK), Belediye personeli ve yerel STK arasında beceri ve yeterlilikleri artırmayı, farkındalık yaratmayı ve sürdürmeyi amaçlayan eğitim/öğretim programlarının tanıtımı
- Bilinçlendirme etkinlikleri/faaliyetleri:
 - Belediyeler ekosistemleri yükseltmek amacıyla (bazı öneriler aşağıda belirtilmiştir) yerel halkın gönüllü katılımı ile kolay ve pratik faaliyetleri uygulamak için saha gezileri organize edebilirler.
 - Bilgilendirme günleri organize edilebilir
 - Okullarda yerel sivil toplum örgütleri tarafından desteklenen farkındalık artırıcı kampanyalar düzenlenebilir.
 - Paydaş toplantıları
- Natura 2000 ağı gibi korunan alan ağı alanlarının desteklenmesi. Korunan alan düzenlemeleri genellikle bir ekosistem yaklaşımına

dayalıdır ve kontrollü gelişimi koruma ile birleştirir.

- Balıkçılık, avcılık, taşocakçılığı ve ekosistemlerin bozulmasına katkıda bulunan diğer etkinliklerin kontrolü ve yasaklarının desteklenmesi
- Ekosistem destekli küçük yapıların inşaatlarının desteklenmesi ve teşvik edilmesi: örnekler:
 - Belediye kıyı suları içinde yapay resifler. Yapay resifler kıyı biyolojik çeşitliliğini artırmaktadır. Onlar marin resif türleri için birbirine bağlı yaşam alanları sağlar. Alg deniz yosunlarının büyümesi ve kısaç ve istiridye gibi omurgasızlar için sert yüzeyler sağlar. Poseidonia çayır alanlarından kaçınılmalıdır. Yapay resif yapımında halkın katılımı teşvik edilmelidir [8].

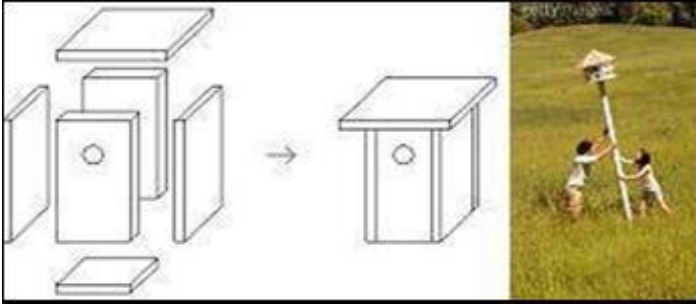

Resim 2. Küçük yapay bir resif

- Genç kuşları korumak için yapay yuva (yuva yeri olarak), kayıpları en aza indirilmeli ve stok korunmalı ve gelişim teşvik edilmelidir.

Yapay bir kuş yuvası inşa etmek için bazı adımlar şunlardır[9]:

- Ahşap kutunun bir tarafına kuşun dikkatini çekmek için onun kadar büyük bir delik açınız
- Kutuyu kutuba iki ya da üç metre yükseklikte koyunuz (Resim 3)
- Ve sonunda kutu kuşların dikkatini çekmek ve yeni yuvaları olmak için hazır

Resim 3. Yapay kuş yuvası [9, 10].

- Hayvan yemliklerini ve suluklarını özellikle hayvanların gıda ve su ile ilgili sorunları olduğu yerlere yerleştirin ve onları koruyun.

Resim 4. Hayvan yemlikleri ve sulukları [11 ve 12].

- Kuş gözleme evleri/kuleleri oluşturunuz. Bu vatandaşların bilinçlendirilmesini destekleyen bir aktivitedir.
- Ziyaretçiler için çevresel ipuçları ile bölgenin flora ve faunası için interaktif ve bilgi işaretleri yerleştirin.

Resim 5. İnteraktif ve bilgi işaretleri [13].

Bibliyografi / önemli bilgi kaynakları

İnternet kaynakları:

1. http://207.190.239.143/Operational_Policies/Operational_Programs/OP_12_English.pdf
2. <http://www.unep.org/ecosystemmanagement/Introduction/tabid/293/Default.aspx>
3. <http://www.unep.org/pdf/brochures/EcosystemManagement.pdf>
4. [http://www.life.illinois.edu/ib/451/Grumbine%20\(1994\).pdf](http://www.life.illinois.edu/ib/451/Grumbine%20(1994).pdf)
5. http://en.wikipedia.org/wiki/Ecosystem_management
6. <http://www.fsd.nl/naturevaluation/72219>
7. <http://www.unep.org/ecosystemmanagement/Introduction/tabid/293/Default.aspx>
8. <http://www.instructables.com/id/Build-an-Artificial-Reef/>
9. <http://www.bygpub.com/bluebird/>
10. <http://www.gettyimages.com/detail/82877957/Iconica>
11. <http://friendsofagistri.blogspot.com/>,
12. <http://www.bird-house-bath.com/d/Fly-Through-Feeder-Large.html>,
13. http://microsites2.seqfl.org.uk/view_page.php?id=2225
14. <http://www.ramsar.org/>

www.litusgo.eu

2012

ISBN set 978-9963-720-65-1

ISBN 978-9963-720-73-6